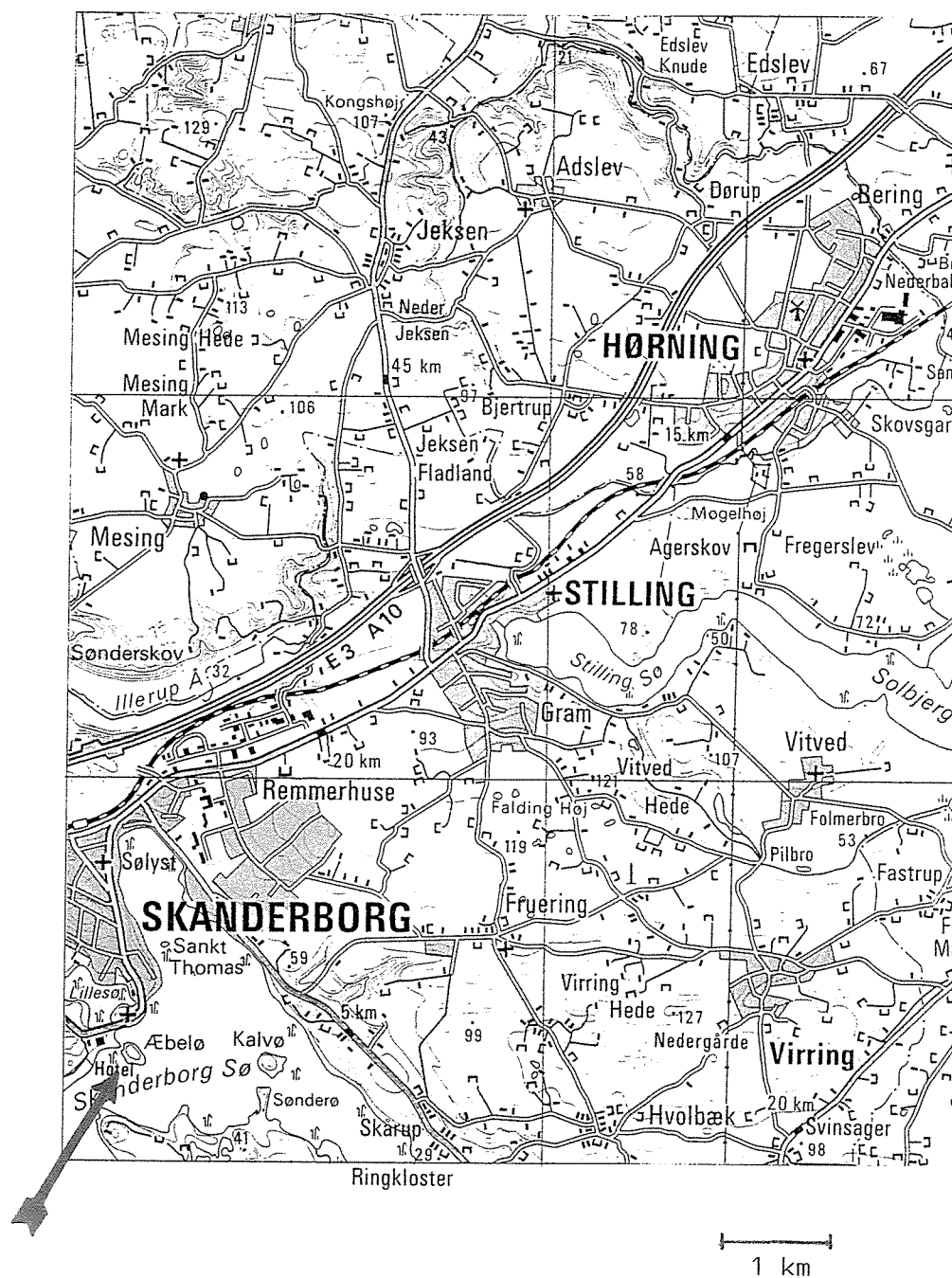

ÆBELØ I SKANDERBORG SØ

en ø-floraliste med noter

af

Erik Wessberg

Randers 1990

ÆBELØ - EN Ø-FLORALISTE MED NOTER

I Skanderborg Sø ligger 4 øer: Æbelø, Sankt Thomas, Kalvø og Sankt Helene. Floraen på Sankt Thomas er tidligere blevet beskrevet (Wessberg 1990), medens Kalvø vil blive den næste i ø-floraserien.

Æbelø er - jf. kort - godt halvt så stor som Kalvø, ca. 3,5 ha. For størstepartens vedkommende er den meget muldrig, hvilket medfører, at plantevæksten næsten overalt er frodig.

Vegetationen på Æbelø

Æbelø er næsten helt skovdækket. Kun få steder ved bredden, bl.a. mod nordvest, er der få og små arealer uden træer. Det fremherskende træ er Bøg (*Fagus sylvatica*). Derudover findes der mange Ahorn (*Acer pseudoplatanus*), Skov-Ælm (*Ulmus glabra*), Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*), Stilk-Eg (*Quercus robur*) og Ask (*Fraxinus excelsior*). Langs bredden findes hist og her Pil, bl.a. Øret Pil (*Salix aurita*) og Selje-Pil (*Salix caprea*).

I skovbunden dominerer Skovmærke (*Galium odoratum*). Desuden findes en del Gul- og Hvid Anemone (*Anemone ranunculoides* & *A. nemorosa*), Stinkende Storkenæb (*Geranium robertianum*), Stor Fladstjerne (*Stellaria holostea*) og Løgkarse (*Alliaria petiolata*).

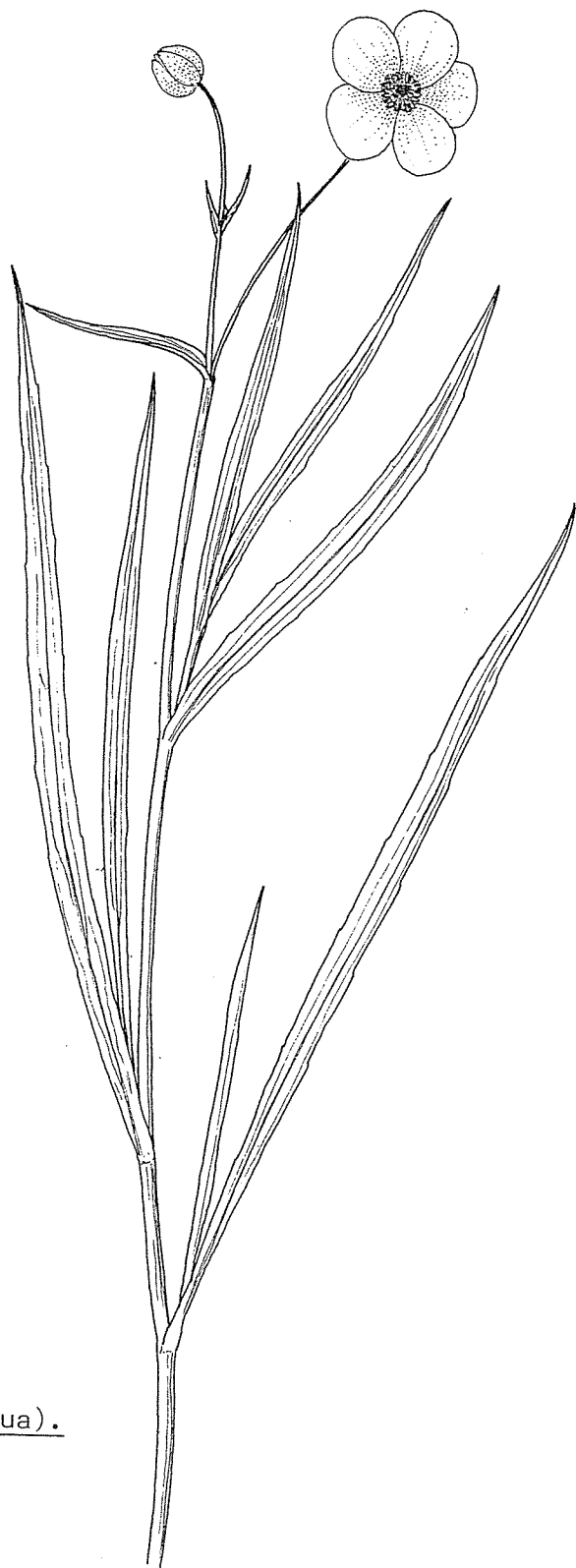
I den muldrige skovbund på Æbelø er der blomsterrigt ved forårstid. På dette sted dominerer Stor Fladstjerne (*Stellaria holostea*) mellem opvækst af Alm. Røn (*Sorbus aucuparia*).

Foto: EW, 27. maj 1987.

Æbelø i Skanderborg Sø
ses nederst til venstre.
Foto: Geodætisk Institut
15. april 1988 1. 00

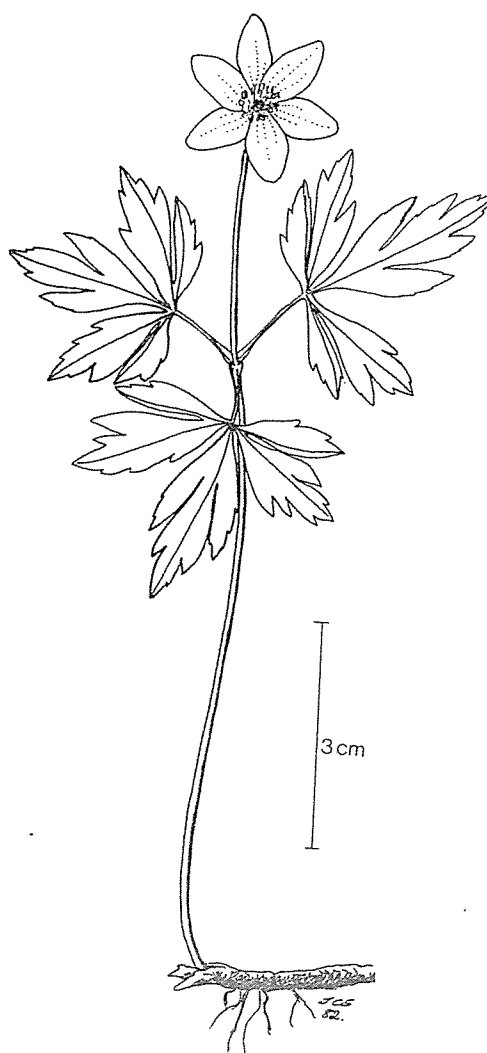
Mindre hyppigt ses Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*), Skov-Galtetand (*Stachys sylvestris*), Stor Konval (*Polygonatum multiflorum*) og Dag-Pragtstjerne (*Silene dioica*). Flere steder danner Hindbær (*Rubus idaeus*), Korbær (*Rubus caesius*) og Gederams (*Chamaenerion angustifolium*) tætte bevoksninger.

Langbladet Ranunkel (*Ranunculus lingua*).
findes i Kogleaks-/Tagrør-rørsumpen
på nordvestsiden af Æbelø. I inder-
siden ses bl.a. også Rød Gåsefod
(*Chenopodium rubrum*).

Størstedelen af Æbelø er omkranset af rørsump bestående af Tagrør (*Phragmites australis*) og Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*), jf. foto side 6. Størst udstrækning opnår dette bælte ved sydøstsiden af øen. Mod nordvest er bunden i rørsumpen så mudret, at det er svært at finde sikkert fodfæste. Her har Tagrør og Kogleaks fået selskab af bl.a. Langbladet Ranunkel, Eng-Kabbeleje (*Caltha palustris*), Vejbred-Skeblad (*Alisma plantago-aquatica*), Bredbladet Dunhammer (*Typha latifolia*) og Dusk-Fredløs (*Lysimachia thyrsiflorus*). Af græsser og halvgræsser ses bl.a. Rørgræs (*Phalaris arundinacea*) og Kær-Star (*Carex acutiformis*).

Hvid Anemone (*Anemone nemorosa*)
findes overalt på Æbelø. Gul Anemone (*Anemone ranunculoides*) er derimod koncentreret til øens nord- og vestside, hvor den til gengæld er blandt dominanterne.

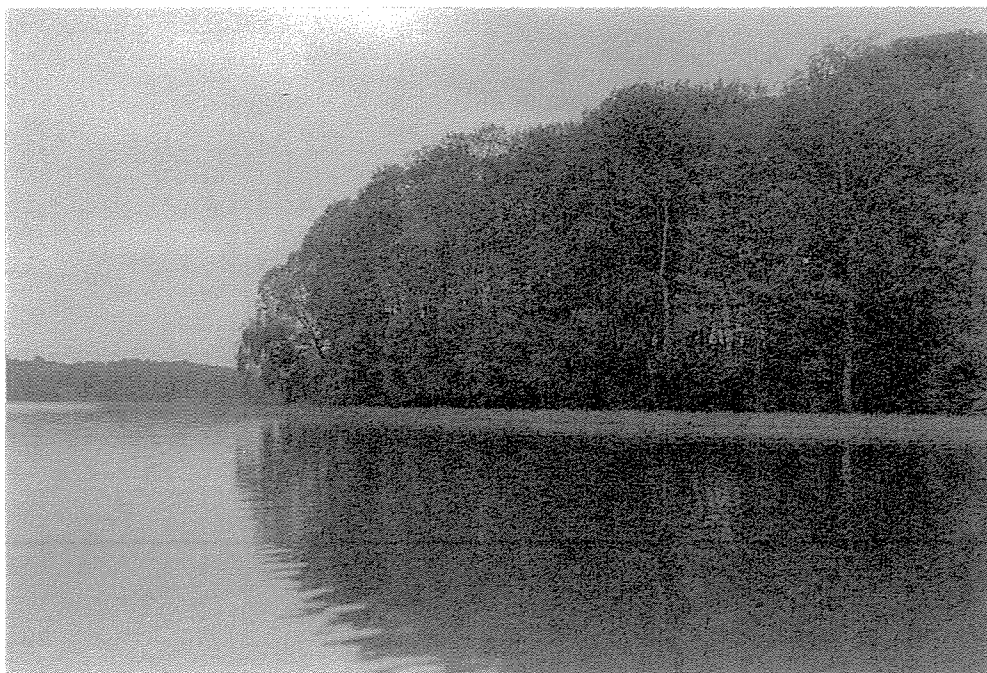
Floraliste for Æbelø

Så vidt vides, har floraen på Æbelø ikke tidligere været beskrevet eller undersøgt. I litteraturen er Æbelø ganske vist nævnt med et fund af Solbær (*Ribes nigrum*) - (Lange & Mortensen 1883); udover dette fund menes Citronmelisse (*Melissa officinalis*) at være fundet på øen (Bernt Løjtnant, pers. comm. 1986). Bortset fra disse fund er arterne i floralisten set under ekskursioner til øen den 30. aug. 1986 og den 27. maj 1987.

Med hensyn til plantenavnene er så vidt muligt fulgt Dansk Feltflora (Hansen 1988).

Ialt er der fundet 129 arter mv. på Æbelø.

På grund af øens beskedne størrelse er der i floralisten ikke angivet eksakte voksesteder for planterne, lige som der heller ikke er givet oplysninger om deres hyppighed.

På nær få undtagelser er der rørsump hele øen rundt. Den består næsten udelukkende af Tagrør (*Phragmites australis*) og Blågrøn Kogleaks (*Scirpus tabernaemontani*). I en meget lille del af rørsumpen - ved nordvestsiden - vokser flere interessante arter, bl.a. Langbladet Ranunkel (*Ranunculus lingua*) og Rød Gåsefod (*Chenopodium rubrum*).

Acer platanoides (Spids-Løn)
      pseudoplatanus (Ahorn)
Aegopodium podagraria (Skvalderkål)
Alisma plantago-aquatica (Vejbred-Skeblad)
Alliaria petiolata (Løgkarse)
Alnus glutinosa (Rød-El)
Anemone nemorosa (Hvid Anemone)
      ranunculoides (Gul Anemone)
Angelica sylvestris (Angelik)
Anthriscus sylvestris (Vild Kørvel)
Atriplex patula (Svine-Mælde)
Betula pubescens (Dun-Birk)
      verrucosa (Vorte-Birk)
Bidens tripartita (Fliget Brøndsel)
Caltha palustris (Eng-Kabbeleje)
Calystegia sepium (Gærde-Snerle)
Campanula rotundifolia (Liden Klokke)
Cardamine pratensis ssp. pratensis (Engkarse)
Carex acutiformis (Kær-Star)
      elata (Stiv Star)
Cerastium fontanum ssp. triviale (Alm. Hønsetarm)
Chaerophyllum temulentum (Hulsvøb)
Chamaenerion angustifolium (Gederams)
Chenopodium album (Hvidmelet Gåsefod)
      rubrum (Rød Gåsefod)
Circaea lutetiana (Dunet Steffensurt)
Cirsium oleraceum (Alm. Svinemælk)
Convallaria majalis (Liljekonval)
Corylus avellana (Hassel)
Crataegus calycina (Koral-Hvidtjørn)
      laevigata (Alm. Hvidtjørn)
      monogyna (Engriflet Hvidtjørn)
Dactylis glomerata (Alm. Hundegræs)
Digitalis purpurea (Fingerbøl)
Dryopteris dilatata (Bredbladet Mangeløv)
      filix-mas (Alm. Mangeløv)
Elytrigia repens (Alm. Kvik)
Epilobium hirsutum (Lådden Dueurt)
      montanum (Glat Dueurt)
Euonymus europaeus (Benved)
Eupatorium cannabinum (Hjortetrøst)
Fagus sylvatica (Bøg)

Festuca gigantea (Kæmpe-Svingel)
Ficaria verna ssp. verna (Alm. Vorterod)
Filipendula ulmaria (Alm. Mjødurt)
Fraxinus excelsior (Ask)
Galeopsis bifida (Skov-Hanekro)
Galium aparine (Burre-Snerre)
                    odoratum (Skovmærke)
                    palustre ssp. palustre (Kær-Snerre)
Geranium robertianum (Stinkende Storkenæb)
Glechoma hederacea (Korsknap)
Hedera helix (Vedbend)
Hordeum vulgare (Alm. Byg)
Lactuca muralis (Skov-Salat)
Lapsana communis (Haremad)
Lycopus europaeus (Sværtelvæld)
Lysimachia thyrsiflorus (Dusk-Fredløs)
                    vulgaris (Alm. Fredløs)
Lythrum salicaria (Kattehele)
Majanthemum bifolium (Majblomst)
Melica uniflora (Enblomstret Flitteraks)
Melissa officinalis (Citronmelisse)
Mentha aquatica (Vand-Mynte)
Milium effusum (Miliegræs)
Moehringia trinervia (Skovarve)
Myosotis palustris (Eng-Forglemmigej)
Phalaris arundinacea (Rørgræs)
Phragmites australis (Tagrør)
Plantago major (Glat Vejbred)
Poa annua (Enårig Rapgræs)
Polygonatum multiflorum (Stor Konval)
Polygonum amphibium (Vand-Pileurt)
                    lapathifolium ssp. lapathifolium (Knudet Pileurt)
                                            ssp. pallidum (Bleg Pileurt)
Populus tremula (Bævreasp)
Potentilla anserina (Gåse-Potentil)
Prunus cerasus (Surkirsebær)
Quercus petraea (Vinter-Eg)
                    robur (Stilk-Eg)
Ranunculus acris (Bidende Ranunkel)
                    lingua (Langbladet Ranunkel)
                    repens (Lav Ranunkel)

- Ribes rubrum ssp. rubrum (Vild Ribs)
 - uva-crispa (Stikkelsbær)
Roegneria canina (Hundekvik)
Rosa canina ssp. canina (Glat Hunde-Rose)
Rubus caesius (Korbær)
 - idaeus (Hindbær)
Rumex hydrolapathum (Vand-Skræppe)
Salix aurita (Øret Pil)
 - caprea (Selje-Pil)
 - cinerea (Grå Pil)
 - x cuspidata (Glans-Pil)
 - x rubens (Grøn Pil)
Sambucus nigra (Alm. Hyld)
 - racemosa (Drue-Hyld)
Scirpus tabernaemontani (Blågrøn Kogleaks)
Scrophularia nodosa (Knoldet Brunrod)
Senecio sylvaticus (Skov-Brandbæger)
 - vulgaris (Alm. Brandbæger)
Silene dioica (Dag-Pragtstjerne)
Solanum dulcamara (Bittersød Natskygge)
Sonchus asper (Ru Svinemælk)
 - oleraceus (Alm. Svinemælk)
Sorbus aucuparia (Alm. Røn)
Sparganium erectum ssp. erectum (Grenet Pindsvineknop)
Stachys palustris (Kær-Galtetand)
 - sylvestris (Skov-Galtetand)
Stellaria holostea (Stor Fladstjerne)
 - media (Alm. Fuglegræs)
Solidago virgaurea (Alm. Gyldenris)
Taraxacum, sect. Celtica (Eng-Mælkebøtte):
 - gelertii
Taraxacum, sect. Hamata (Krogfliget Mælkebøtte):
 - hamatiforme
Taraxacum, sect. Ruderalia (Fandens Mælkebøtte):
 - cordatum

Taraxacum ekmani

- polyodon

- pulverulentum

- purpureum

- sellandii

- sinuatum

- subhuelphersianum

Tilia cordata (Småbladet Lind)

Torilis japonica (Hvas Randfrø)

Typha latifolia (Bredbladet Dunhammer)

Urtica dioica (Stor Nælde)

Valeriana sambucifolia ssp. procurrens (Alm. Baldrian)

Viola riviniana (Krat-Viol)

Rød Gåsefod (Chenopodium rubrum)

Størstedelen af ø-bredden er stenet;
men mod nordvest findes et mindre om-
råde, som er meget sumpet. Både her og
på den sandede bred vokser bl. a. Rød Gåsefod.

Citeret litteratur

Hansen, K. (red.), 1988: Dansk Feltflora, 4. opl. - København.

Lange, J. & H. Mortensen, 1883: Oversigt over de i Aarene 1879-83

i Danmark fundne sjældnere eller for den danske Flora nye Arter. -
Bot. Tidsskr. 13: 54-146.

Tak

Lærer Jens Bjerring Poulsen, universitetslektor Alfred Hansen, rådgivende biolog Bernt Løjtnant og seminarielektor Anfred Pedersen takkes alle for deres kommentarer til manuskriptet. Alfred Hansen, Anfred Pedersen og lærer Hans Øllgaard takkes for deres hjælp i forbindelse med bestemmelse eller verifikation af planteindsamlinger. Lærer Jens Chr. Schou takkes, fordi hans tegninger måtte benyttes i ø-floraen.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

HIDTIDIGE OG AKTUELLE Ø-UNDERSØGELSER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer og ø-grupper. (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

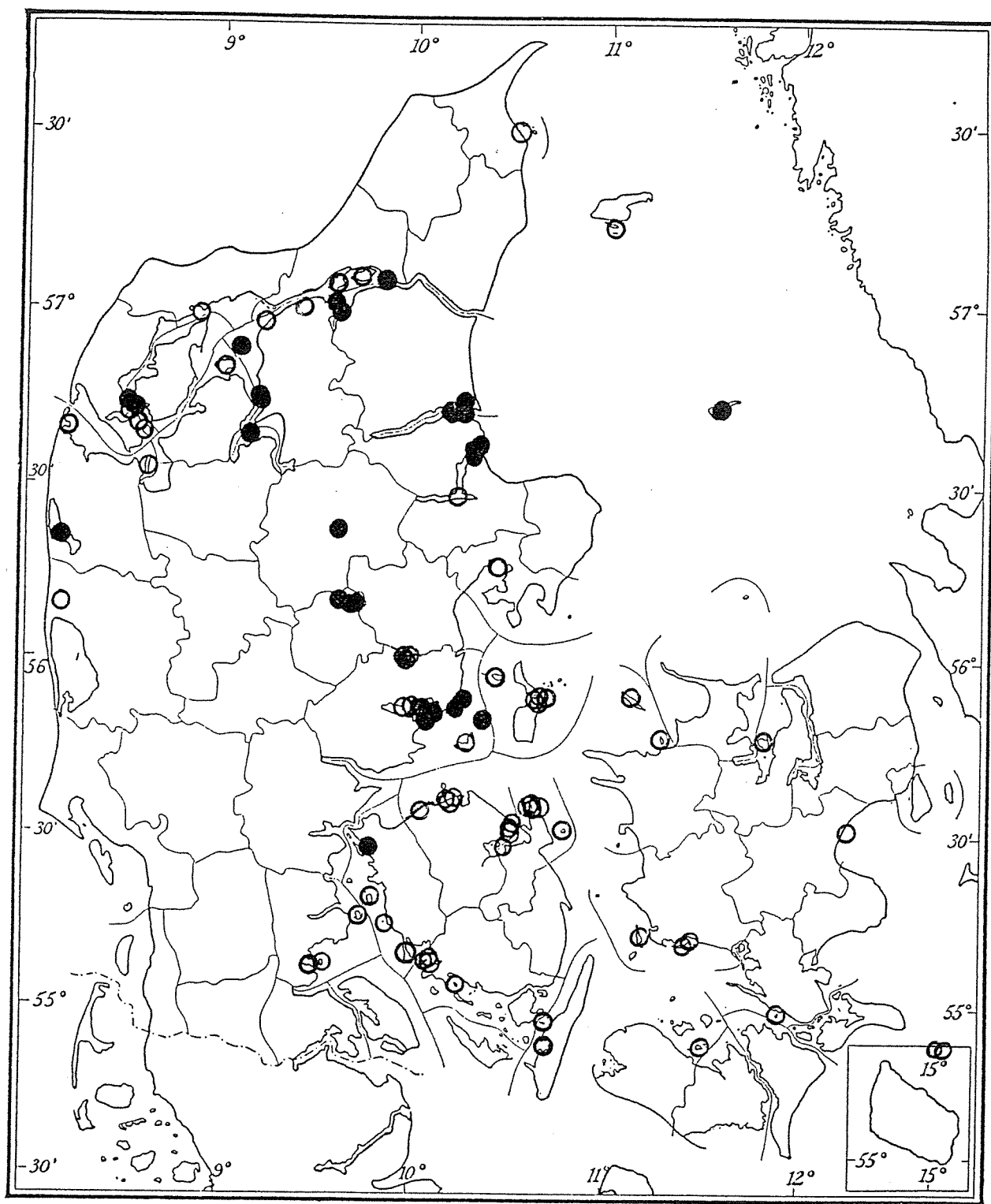
1. Anholt (1981). - (BL & EW).
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). - (BL & EW).
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). - (BL & EW).
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). - (BL & EW).
5. Mellemønde i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). - (BL & EW).
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). - (BL & EW).
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). - (EW).
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). - (EW).
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). - (BL & EW).
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). - (EW).
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). - (EW).
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). - (EW).
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). - (BL & EW).
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). - (BL).
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). - (EW).
16. Fjandø i Nisum Fjord (1986). - (EW).
17. Egholm i Limfjorden ved Ålborg (1986). - (BL & EW).
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). - (BL & EW).
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). - (EW).
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). - (EW).
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). - (EW).
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1987). - (EW).
23. Odpoold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). - (BL & EW).
24. Livø i Limfjorden (1988). - (BL & EW).
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). - (EW).
26. Lilleø, Bregne og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). - (EW).
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). - (EW).
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). - (EW).
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). - (EW).

Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser - med henblik på udarbejdelse af floralister med noter - på følgende øer og ø-grupper - regnet fra nord:

Rønnerne mellem frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Gjølv ved Limfjorden nordvest for Ålborg.
 Øland ved Limfjorden vest for Gjølv.
 Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe.
 Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund.
 Friggøerne ved Løgstør.
 Fur i Limfjorden.
 Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm.

Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm.
 Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse.
 Kalø i Kalø Vig.
 Hindø i Stadil Fjord.
 Kalvø i Skanderborg Sø.
 Tunø ved Samsø.
 Sejlerø sydvest for Sjællands Odde.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværn i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavnsfjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Endelave sydvest for Samsø.
 Dræet syd for Æbelø ved Bogense.
 Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense.
 Drættegrund sydvest for Æbelø ved Bogense.
 Mejlø ved Hindsholm.
 Mågeøerne nordøst for Bogense.
 Bogø ved Hindsholm.
 Vejlø ved Hindsholm.
 Vejlø Kalv ved Hindsholm.
 Ølseagle Revle i Køge Bugt.
 Holmene ved Drejet i Odense Fjord.
 Ægholm ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Trindelen ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Leammer ved Hofmansgave i Odense Fjord.
 Kyholm syd for Leammer i Odense Fjord.
 Tornø i Odense Fjord.
 Romsø i Store Bælt.
 Båge i Lille Bælt nordvest for Assens.
 Årø i Lille Bælt nordvest for Assens.
 Torø i Lille Bælt syd for Assens.
 Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
 Glænø i Holsteinborg Nor sydøst for Skælskør.
 Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
 Helnæs nordvest for Fåborg.
 Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Horsehoved i Helnæs bugt nordvest for Fåborg.
 Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
 Barsø i Lille Bælt nordvest for Als.
 Kalvø i Genner Bugt vest for Barsø.
 Bjørnø syd for Fåborg.
 Masnedø ved Vordingborg.
 Siø mellem Tåsinge og Langeland.
 Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
 Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
 Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
 Christiansø ved Bornholm.
 Frederikso ved Bornholm.

NB: ALLE OPLYSNINGER OM PLANTEFUND FRA DISSE ØER HAR STOR INTERESSE

● : øer, for hvilke BL & EW har udarbejdet floralister med noter.

○ : øer, på hvilke BL & EW siden 1981 har foretaget floristiske undersøgelser med henblik på udarbejdelse af totalfloralister med noter om bl.a. særlige floristiske forhold, aktuelle trusler samt plejebehov.

Iøvrigt henvises til afsnittet om vore hidtidige og aktuelle ø-undersøgelser.